

Intézeti szobaszám: B.8. 21.

Hivatali telefon: +36-1/224-6700/128

E-mail: borbely.sandor@abtk.hu

Nyelvtudás: ukrán; angol

Tudományos fokozat: PhD (2022)

Kutatási területek: Informális gazdaság, a szovjet politikai diktatúra társadalomtörténete, együttélési technikák, adaptációs mechanizmusok multietnikus (különösen ukrán, magyar, roma) közösségekben

Születési hely, idő: Tiszapéterfalva (Kárpátalja), 1982. 07.07.

Tanulmányok, végzettség

Egyetemi tanulmányok

1999 – 2004 Ungvári Nemzeti Egyetem, Magyar Filológiai Tanszék, magyar nyelv és irodalom szak

2004 – 2007 Debreceni Egyetem, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola, PhD-hallgató

Végzettség

2004 – Magyar nyelv és irodalom szakos tanári diploma (MA)

PhD

2022 – Informális gazdasági stratégiák és hétköznapi politikai, rituális gyakorlatok történeti-összehasonlító antropológiai elemzése Kárpátalja határvidéki régiójában az állami tervezettség, valamint a piaci kapitalizmus éveiben. PhD értekezés.

Ösztöndíjak

2021 – a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Közép-Európa Kutatóintézetének kutatói ösztöndíja

2018 – Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj

2016 – 2019 MTA Fialat Kutatói Ösztöndíj, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Néprajztudományi Intézet, Budapest (Időtartam: 36 hónap)

2013 – 2014 Jedlik Ányos Doktorjelölti Ösztöndíj

2013 – Campus Hungary kutatói ösztöndíj

2011 – Marian Madison Gypsy Lore Society Young Scholar's Prize in Romani Studies

2008 – 2009 MTA-Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund kutatói ösztöndíj

2007 – 2008 MTA HTMT Ösztöndíj Program kutatói ösztöndíj

2004 – 2007 Magyar Állami ösztöndíj

2002 – 2003 Apáczai tanulmányi ösztöndíj

Munkahely

2021 – Eötvös Loránd Kutatási Hálózat, Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Néprajztudományi Intézet /MTA Kiváló Kutatóhely/ (tudományos munkatárs)

2019 – 2021 Eötvös Loránd Kutatási Hálózat, Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Néprajztudományi Intézet /MTA Kiváló Kutatóhely/ (tudományos segédmunkatárs)

2016 – 2019 MTA BTK Néprajztudományi Intézet (ifjúsági ösztöndíjas)

2013 – 2016 Moszkvai Állami Lomonoszov Egyetem Finnugor Tanszék (magyar lektor)

Részvétel kutatási pályázatokban

- 2023-2026 ELKH Örökségkonstrukciók kortárs közösségi színtereken – Identitás, emlékezet, reprezentáció (Konzorciális OTKA 143295, BTK Néprajztudományi Intézet)
- 2021–2023: Örökségképzés, kulturális emlékezet, identitás. ELKH SA-35.
- 2021–2023 ELKH: Társadalmi és kulturális reziliencia a Kárpát-medencében
- 2020 – 2025 „Lokalitas a globális változások hálózatában: Az ökológiai antropológia mint közvetítő a helyi közösségek és a globális változások között a Kárpát-medencében”. (MTA „Lendület” program, projektvezető: Babai Dániel)
- 2016 – 2020 „Párhuzamos ruralitások. A vidékiség mai (lét)formái négy erdélyi kistérségben” (NKFI 120712, MTA BTK Néprajztudományi Intézet).
- 2011–2015. „Hármas határok vizsgálata Magyarország délnyugati, délkeleti és északkeleti térségében” (OTKA 91112, MTA BTK Néprajztudományi Intézet).
- 2011–2014. „Társadalmi normák és életvezetési gyakorlatok transzfer folyamatai Kárpátalja”. OTKA 101810, Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológiai Intézet).
- 2009–2010. „A közművelődés az informális és nem formális tanulás szolgálatában (TÁMOP-3.2.3/08/2 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai és Továbbképző Intézet).
- 2007–2009. „Változó nemzeti diskurzusok: az azonosságról és a különbségekről magyar állampolgárok és kisebbségben élő magyarok viszonylatában” (OTKA 68973, MTA Etnikai és Kisebbségkutató Intézet).
- 2006 – 2008 „Nemzedékek kutatóúton”. A Szolnoki Főiskola, Mezőgazdasági Fakultása és civil szervezetek együttműködése az Észak-Alföld fejlődéséért (Szolnoki Főiskola ROP 3.31. -05/1-2206-02-0007/37).)

Terepunka

- 2018 – Szatmári sváb falvak (Csanálos, Mezőfény, Mezőpetri, Kaplony), gazdasági stratégiák a rendszerváltás után
- 2011 – 2014 – Szamoshat (Méhtelek, Rozsály, Zajta), határdiskurzusok, transzlokális gazdasági gyakorlatok a magyar-román határon
- 2011 – 2014 – Kárpátalja rurális és kvázi-urbánus települései (Császlóc, Izsnyéte, Aknaszlatina, Királyháza), kulturális transzferek vegyes etnikai összetételű (magyar, roma, ukrán, román) közösségekben
- 2010 – Bóda-völgyi falvak (Szalonna, Szendrő, Szendrőlád), társadalmi egyenlőtlenségek, egyensúlyteremtő stratégiák halmozottan hátrányos helyzetű településeken
- 2007 – 2015 Túrhat (Kisपालád, Botपालád, Nagypालád, Uszka), hétköznapi nacionalizmus, idegenellenesség magyar-roma együttélési közösségekben
- 2006 – Kárpátalja tiszaháti települések (Tiszabökény, Farkasfalva, Tiszapéterfalva, Tivadarfalva, Forgolány), a szovjet politikai diktatúra társadalomtörténete

Az 5 legjelentősebb publikáció (az elmúlt 5 évből)

1. 2021 – Economic Adaptation and Individual Livelihood Strategies in a Swabian Village in Satu Mare County. *Acta Ethnographica Hungarica*. 66, 1, pp. 201-239., 39 p.

2. 2021 – „Hagyományos ökológiai tudás” és lokális tájhasználati praxisok egy kárpátaljai magyar faluban. In: Babai Dániel (szerk.): *Ethno-Lore*. 38, 313-348. 36 p.
3. 2019 – A diszfunkcionális ukrán nemzetállam informális alapjai – globális életvezetési stratégiák Kárpátalján a rendszerváltás után. In: Borbély Sándor – Ispán Ágota (szerk.): *Ethno-Lore*, 36 pp. 191-226., 35 p.
4. 2018 – Az egyenlőtlenség politikája az államszocializmus éveiben – jutalmazási technikák a kollektív gazdaságokban. *Erdélyi Társadalom*. 16, 2, pp. 1-33., 33 p.
5. 2018 – Fegyelmzési technikák és adaptációs mechanizmusok Kárpátalja határvidéki régiójában. *Korall*. 19, 71, pp. 149-174., 26 p.

Az 5 legjelentősebb publikáció (a tudományos karrier folyamán)

1. 2019 – A diszfunkcionális ukrán nemzetállam informális alapjai – globális életvezetési stratégiák Kárpátalján a rendszerváltás után. In: Borbély Sándor – Ispán Ágota (szerk.): *Ethno-Lore*, 36 pp. 191-226., 35 p.
2. 2017 – Időtapasztalat a terepen. A történeti (historikus) megértés módszertani paradigmája a magyarországi néprajzi kutatásban. Mészáros Csaba – Vargyas Gábor (szerk.): *Ethno-Lore: A Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatóintézetének Évkönyve*. 34, pp. 31-81., 51 p.
3. 2016 – Kompenzációs mechanizmusok és egyensúlyteremtő stratégiák egy vegyes (magyar–roma) etnikai összetételű határvidéki településen. *Erdélyi Társadalom*. 14, 1, pp. 191-216., 26 p.
4. 2015 – „Az ukrán, utolsó cigány” – a külföldi bevándorlás mikropolitikája egy határvidéki településen, Kispaládon. *Tér és Társadalom*. 29, 3, pp. 3-32., 30 p.
5. 2015 – Informális gazdasági stratégiák a magyar-ukrán határvidéken. In: Turai, Tünde (szerk.) *Három határok néprajzi értelmezésben. An Ethnographic Interpretation of Tri-Border Areas*. Budapest, Magyarország: MTA BTK Néprajztudományi Intézet. pp. 217-245., 28 p.

Publikációk

[Közlemények a Magyar Tudományos Művek Tárában](#)

Oktatói tevékenység

2008 – 2014 Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológiai Intézet:

- A hermeneutikai látásmód antropológiai alkalmazása (előadás)
- Az identitás antropológiai dimenzió (előadás)
- Nemzetépítési modellek és transzietnikus gazdasági stratégiák (előadás)
- Kognitív antropológia (előadás)
- Antropológiatörténet III (szeminárium)
- Kutatásmódszertan III-IV. (szeminárium)
- Periférikus társadalmi csoportok (szeminárium)
- Hátrányos helyzetűek életmódja (szeminárium)
- Multikulturalizmus (szeminárium)
- Interkulturális kommunikáció (szeminárium)

- Társadalmi nemek antropológiája (szeminárium)
- Életmód, életstratégiák a magyarországi romáknál (szeminárium)

2013 – 2016 Moszkvai Állami Lomonoszov Egyetem Finnugor Tanszék

- a magyar nyelvvel és kultúrával kapcsolatos tantárgyak oktatása

Fontosabb konferencia-előadások:

Budapest, 2023. február 16.

Államépítési törekvések és informális gazdasági stratégiák Kárpátalja határvidéki régiójában Konferencia, szakmai program: „Avatottak bemutatkozása 2023”. Szervező: MTA Néprajztudományi Bizottság Kulturális Antropológiai Munkabizottsága.

Budapest, 2022. november 15.

Adaptáció, reziliencia és ágencia – analitikus fogalmak és azok gyakorlati értéke az antropológiai ismeretszerzésben. Konferencia: Társadalmi és kulturális reziliencia, örökségképzés és kulturális emlékezet a Kárpát-medencében. (Magyar Tudomány Ünnepe programsorozat.) Szervező: BTK, Néprajztudományi Intézet.

Révkomárom (Szlovákia) 2022. szeptember 23-24.

Kisebbségi perspektívák és diszciplináris kutatások. Módszertani és ismeretelméleti paradigmák a rendszerváltás utáni kárpátaljai társadalomkutatásban. Konferencia címe: Önállóság és közvetítés (?) – A néprajzi tudományosság egy évszázada 1920-tól máig a magyar és más közép-európai kisebbségek körében. Autonomie und Mediation (?) – Ein Jahrhundert ethnographischer Wissenschaften von 1920 bis heute unter ungarischen und anderen mitteleuropäischen Minderheiten. Szervező: Fórum Kisebbségkutató Intézet.

Budapest, 2022. április 29.

Tudományos előadás: Tájhasználat és lokális adaptációs rendszerek periférikus határvidéki régiókban. NKE EJKK Közép-Európa Kutatóintézete. NKE rektori ösztöndíjasainak záróelőadása.

Budapest, 2021. november 25–26.

Tradicionalis ökológiai tudás és lokális tájhasználati praxisok Kárpátalján. Konferencia címe: III. Interdiszciplináris konferencia a kárpát-medencei magyarság társadalmi és gazdasági helyzetéről. Szervező: Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Budapest (online tér), 2021. április 26.

Informális gazdaság és ökológiai változások – a gazdasági adaptáció lokális környezeti hatásai. A workshop címe: Vidék és ökológia Közép-Európában. (Európai koraesték” című sorozat 3.) Szervező: NKE EJKK Közép-Európa Kutatóintézete.

Szlovákia (Somorja), 2019. október 3.

Informális gazdaság és diszfunkcionális állam. Recens társadalmi folyamatok az Euromajdan után Ukrajnában. Konferencia címe: Magyar kisebbségpolitika 1989-től napjainkig. Szervező: MTA TTK Kisebbségkutató Intézet – Fórum Intézet

Budapest, 2017. február 9 – 10.

Időtapasztalat a terepen. "Párhuzamos különidejűségek" a néprajzban, az antropológiában és a történettudományban. A konferencia címe: A néprajzi terepmunka kérdései. Szervező: MTA BTK Néprajztudományi Intézet.

Szeged, 2016. november 4–5.

A szovjet állampolgár találkozása a diktatórikus állammal – jutalmazási technikák és büntetési mechanizmusok a kárpátaljai magyar falvakban az államszocializmus éveiben. A konferencia címe: A találkozások antropológiája: múlt, jelen és jövő. Szervező: Magyar Kulturális Antropológiai Társaság (MAKAT)

Pécs, 2016. augusztus 26.

A szovjet politikai diktatúra transzformációs gyakorlatai a kárpátaljai magyar településeken – fegyelmezési technikák, adaptációs mechanizmusok az 1955–1975 közötti években. A konferencia címe: VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus. Kultúratudomány és néprajz – interdiszciplináris megközelítésben c. szekció.

Budapest, 2015. december 17.

A szovjet politikai diktatúra által konstituált történeti múlt – a lokális idő-tapasztalat intézményes transzformációi Kárpátalján, az 1960-1980-as években. A konferencia címe: Idő, kultúra, társadalom – A jelen történeti szociológiái. Szervező: MTA TK Szociológiai Intézet

Budapest, 2014. szeptember 18.

Alternatív gazdasági tevékenységformák (csencselés, csempészet, feketemunka) az ukrán-magyar határvidéken. A konferencia címe: Határok, határmentiség a Kárpát-medencében. Szervező: MTA BTK Néprajztudományi Intézet

Szatmárnémeti, 2013. december 13-14.

Transzlokális gazdasági stratégiák a magyar-ukrán-román hármashatár térségében. Az MTA Néprajzi Intézete által végzett „Hármas határok vizsgálata Magyarország délnyugati, délkeleti és északkeleti térségében” című OTKA-kutatás műhelykonferenciája. Helyszín: Románia, Szatmárnémeti Megyei Múzeum

Szeltersz, 2012. augusztus 23–26.

Lokális idegentapasztalat és kategorizációs változások egy szatmári faluban (workshop-előadás). Szervező: Jakabffy Alapítvány és a kolozsvári Kisebbségkutató Intézet.

Szatmárnémeti, 2011. október 7-9.

„A magyarok az ókorba élnek tetszik tudni, mindig az ókorba”. Az idegentapasztalat történeti genealógiája egy határ menti településen, Kispaládon / Percepția străinilor într-o localitate de frontieră – Kispalád (Ungaria). A konferencia címe: Kisebbségek a Kárpát-medencében (Minorități în Bazinul Carpatic Sesiunea). Szervező: Múzeum Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Múzeumok Igazgatósága

Budapest, 2010. november 29-30.

Az idegenség tapasztalatának történeti genealógiája cigány, magyar, ukrán viszonylatban Kispaládon. A konferencia címe: Hétköznapi nacionalizmus és nemzeti radikalizmus. Szervező: MTA Nemzeti és Kisebbségkutató Intézet

Miskolc, 2007. május 30. – június 1.

Az idegen/múlt és az etnikus/jelen a kárpátaljai társadalomkutatásban. Konferencia címe: A kulturális másság reprezentációi. Szervező: Magyar Kulturális Antropológiai Társaság

Debrecen, 2006. október 27-28.

Az olvasás „retorikája” és a szöveg jelentésrétegei Dr. Fazekas Mihály ’56-os naplójában. Konferencia címe: ’56 a néphagyományban. Szervező: MTA DAB, DE Néprajzi Tanszék

Szervezeti tagság

- Magyar Néprajzi Társaság
- Magyar Kulturális Antropológiai Társaság